

IDITE PO SVEM SVIJETU PROPOVIJETAJTE EVANĐELJE

Marinko Golek

■ ■ ■ ■ ■
*Naglasci Iz Dekreta o službi i životu svećenika II. vatikanskog koncila
"Presbyterorum Ordinis"*

Uvod

„Vrata vjere koja vode u život zajedništva s Bogom u njegovoj Crkvi uvijek su nam otvorena. Preko njihova praga može se prijeći kada je Božja riječ naviještena a srce dopusti da ga oblikuje milost koja preobražava.“¹

Ovim riječima započinje apostolsko pismo u obliku motuproprija pape Benedikta XVI. *Porta fidei* kojim se najavljuje Godina vjere. Sveti otac je Godinu vjere otvorio o obilježavanju pedesete godišnjice od otvaranja Drugoga vatikanskog sabora kojim je Crkva ušla u korak sa svijetom u kojemu živi i izazovima koje on stavlja pred nju. Papa u *Porta fidei* naglašava da se preko praga vrata vjere može prijeći samo kada je Božja riječ naviještena. Svećenici u prvome redu imaju poslanje naviještati Božju riječ kako bi Riječ ušla u srca svih ljudi te preobrazila njihov život.

Dekret o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* Drugoga vatikanskog sabora s posebnom pažnjom naglašava važnost Božje riječi u životu svećenika koji je po svojemu poslanju moraju propovijedati i svjedočiti. „Idite po svem svijetu i propovijedajte Radostnu vijest svakom stvorenju“ (Mk 16,15). Ova zapovijed ima veoma važnu ulogu za život Crkve, naročito danas kada se govori o novoj evangelizaciji. *Presbyterorum ordinis* uvodi novost u „teologiju prezbitera“. Ovim dekretom ne govori se samo o disciplinskim i

¹ Benedikt XVI, *Porta Fidei*, KS, Zagreb, 2012. str. 5.

pravnim mjerama, već se ulazi u dublje promišljanje sakramenta svetoga reda.

U ovome će radu biti prikazane glavne teme koje Dekret o službi i životu prezbitera iznosi.

1. Tijek nastanka Dekreta o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis*

Dekret o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* donesen je na posljednjoj sjednici Drugoga vatikanskog koncila. Donošenje dekreta *Presbyterorum ordinis* bilo je nemoguće bez konstitucije o Crkvi *Lumen gentium* te konstitucije o svetoj liturgiji *Sacrosanctum concilium*. Tek nakon što su ovim dvjema konstitucijama određene temeljne teološke pretpostavke o Crkvi i svetoj liturgiji, mogao se je pisati dekret o svećeničkoj egzistenciji.² Ovim dekretom svećeništvo nije uređeno samo po pravnim i disciplinskim mjerama, nego ovaj dekret dublje teološki promišlja samo svećeništvo. Nastajanje Dekreta o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* bilo je dugotrajno i uz mnoge modifikacije. Prvi nacrt dokumenata nosio je naziv *De clericis* (O klericima) s time da je taj prvi nacrt nastao iz tri pripremljena nacrt: *O svetosti kleričkog života*, *O dužnostima i beneficijama klerika* te *O raspodjeli klera*. *De clericis* je izrađen 1962. godine i sastojao se je od tri dijela: *O savršenosti svećeničkog života*, *O studiju i pastoralnom znanju*, *O ispravnoj uporabi dobara* te *O raspodjeli klera*. Ovaj prvi nacrt ostao je samo

na uređivanju disciplinskih mjera te nije ulazio u dublje teološko promišljanje svećeništva. Na drugome zasjedanju koje je trajalo od 18. do 27. studenog 1963. godine komisija je izradila novi nacrt koji je uvažio primjedbe koncilskih otaca te je taj novi nacrt nosio naziv *De sacerdotibus* (O svećenicima). Daljnjim razmatranjem problematike komisija za izradu dekreta svela je nacrt na nekoliko sažetih izjava te je za treće zasjedanje, koje je održano u rujnu 1964. godine, izradila novu redakciju s naslovom *De vita et ministerio sacerdotali* (O životu i službi svećeničkoj)³. O ovoj se redakciji nacrt raspravljalo tri dana te je rezultat diskusije bio da se priredi potpuno nov nacrt dekreta na temelju svih primjedaba koje su dali koncilski oci. Novi je nacrt izrađen pod nazivom *De ministerio et vita presbyterorum* (O službi i životu prezbitera) kojim je naglašena na prvome mjestu služba svećenika, a zatim život. Nakon zaprimanja primjedaba i naknadnih dorada papa Pavao VI. razaslao je dekret koncilskim ocima. Ova je verzija dekreta stavljena na diskusiju 14. listopada 1965. godine. Koncilski su oci u diskusiji ustvrdili da je potrebno doraditi tekst te je dekret naknadno doradivan i rađene su izmjene. Dana 2. prosinca 1965. dekret je dobio i svoj konačni naziv *De presbyterorum ministerio et vita*. Konačno glasovanje na kojemu je Dekret prihvaćen s 2390 glasova za i 4 glasa protiv dogodilo se je 7. prosinca 1965. godine.

² Usp. Tomislav J. ŠAGI - BUNIĆ, *Vrijeme sudgovornosti*, Zagreb, 1982., 231.

³ Isto.

2. Predkoncilsko shvaćanje svećeništva

Dekretom o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* dano je drukčije gledište na teologiju prezbiterata. U predkoncilsko vrijeme shvaćanje svećeništva bilo je znatno drukčije nego današnje. Svećenik je gledan kao čovjek kulta⁴. Smatralo se da je svećenik samo onaj koji obdržava kult, to jest da je osposobljen prvenstveno i samo da prinosi žrtve i vrši obrede te podjeljuje sakramente. Šira je javnost stoga svećenika promatrala kao osobu koja „razdjeljuje“, čak i „trguje“ vjerskim uslugama. Svećeništvo je u vrijeme prije Koncila tumačeno isključivo na temelju starozavjetnoga svećeništva. „Teologija prezbiterata koja je bila na dnu tih pretkoncilskih shvaćanja bila je usredotočena na euharistiju kao žrtvu, i promatrala je prezbitera prvenstveno kao žrtvovatelja.“⁵ Ova je teološka vizura prezbiterata euharistiju prikazivala kao osobnu celebraciju svećenika gdje narod Božji nije imao znatnu ulogu. Euharistija kao individualna celebracija nije imala nikakvu pastoralnu dimenziju, stoga su svećenici ponekad smatrali da su evangelizacija i pastorizacija u opreci s bogoslužnom funkcijom.⁶ U svijesti svećenika prije Drugoga vatikanskog sabora bilo je da je on „drugi Krist“ te da svećenik svojom vlašću i dostojanstvom „ima vlast dozvati Krista na oltar, jer može Kristu narediti da siđe pod prilike kruha i vina“⁷. Svećeništvo

stoga nije imalo dovoljno naglašenu dušobrižničku dimenziju jer je služenje mise zatvaralo u privatno. Neki su svećenici čak smatrali da je prisutnost Božjega naroda bespotrebna jer predslavitelja svete euharistije narod ometa u njegovoj molitvi i prinošenju žrtve. Ovakva individualna teologija svećeništva ležala je na privatnu odnosu između Boga i svećenika te u taj odnos nisu bili uključeni ni vjerska zajednica ni drugi prezbiterat.⁸

Drugi je vatikanski sabor s Dekretom o službi i životu prezbiterata *Presbyterorum ordinis* napravio velik korak unaprijed jer nije naglašavao samo kultnu ulogu, već je dao veliko značenje evangelizaciji i pastoralnoj djelatnosti. Sveta euharistija više nije tumačena kao individualna celebracija, već je dobila evangelizacijski i pastoralni vid⁹.

3. Sadržaj Dekreta o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis*

Dekret o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* sastoji se od prologa, tri poglavlja te od zaključka i poticaja.

3. 1. Proslav

Proslav Dekreta naglašava dostojanstvo prezbiterata te poziva na raspravu koja mora biti temeljita i opširna. Sabor naglašava da su svećenici u službi Krista koji je Učitelj, Svećenik i Kralj. Svećenici su dionici Kristove službe jer Krist neprestano preko njih okuplja narod koji čini hram Duha Svetoga.

⁴ Usp. Tomislav J. ŠAGI-BUNIĆ, *Vrijeme suodgovornosti*, Zagreb, 1982., 237.

⁵ Isto. 238.

⁶ Isto. 239.

⁷ Isto.

⁸ Isto.

⁹ Isto. 241.

3. 2. Prezbiterat u poslanju Crkve

Prvo poglavlje ističe svećenstvo svih ljudi koji po Kristu prinose žrtve Bogu u Duhu Svetome. Svi vjernici čine Kristovo otajstveno tijelo. Svaki je vjernik kao ud toga tijela te ima svoju zadaću svjedočenja. Kako bi se ostvarilo sveopće svećeništvo vjernika, potrebno je da postoje od Boga odabrani ljudi koji će imati milost svetoga reda kako bi mogli u Kristovo ime prinostiti žrtve. Svećenik je ređenjem obilježen posebnim biljegom te tako pomazan Duhom Svetim počinje djelovati u osobi Isusa Krista. Nadalje se u ovom poglavlju na poseban način naglašava važnost evanđelja. Božjom se riječju okuplja narod koji po slušanju evanđeoske poruke usavršuje duhovnu žrtvu.

Svećenik je, kako navodi Dekret, osoba koja je izuzeta od ljudi kako bi za njih prinostila žrtve. Izuzetost i odijeljenost od naroda svećenike ne čini boljima, većima ili uzvišenijima od ostalih, već je naglašena uloga svećenika kao brata koji se sa svima treba odnositi kao dobar pastir koji će čuvati svoje ovce. Svećenici se ne smiju suobličavati svijetu, iako žive u njemu, već trebaju gajiti „krjeposti koje se u ljudskome društvu s pravom cijene, kao što su dobrota srca, iskrenost, čvrst značaj i ustrajnost, uporno zalaganje za pravednost, uljudnost“.¹⁰

¹⁰ DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Presbyterorum ordinis, dekret o službi i životu prezbitera* (7. XII. 1965.), br. 3, u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008. (dalje: PO).

3. 3. Prezbitersko služenje

Prezbiteri prvenstveno služe navještajem evanđelja. Božja riječ treba doprijeti do svakoga čovjeka kako bi rastao u vjeri ili kako bi uzvjerovao. „Vjera je iz slušanja, slušanje pak po riječi Kristovoj“ (Rim 10,17). Svećenik u navještajju i propovijedanju ne smije naučavati svoju mudrost već riječ Boga kako mu je predana jer „nijedno proroštvo sadržano u Pismu nije stvar samovoljnog tumačenja“ (2 Pt 1,20). Propovjednici su uvijek dužni aktualizirati Božju riječ kako bi se ona mogla primijeniti na današnji konkretni život, a ne ostati na spekulativnu i apstraktnu području.

Prezbiteri predsjedaju euharistijom na kojoj svi vjernici prinose Bogu žrtvu te prikazuju čitav svoj život. Svećenici su dužni u srcima vjernika posebno razvijati svijest o iskrenoj molitvi i čistoj savjesti te ih poticati da čine pokoru. Svećenici moraju odgajati narod kako bi on rastao u vjeri i dao obilat plod. Odgoju u vjeri treba pristupati s osobitom pažnjom i pozornošću, neprestano opominjući ono što nije dobro, ali blago i strpljivo kako se nikoga ne bi povrijedilo i udaljilo od Krista. Odgojem vjernici trebaju rasti u zajedništvu i u vjerničkoj zrelosti. Zajednica koja je ucijepljena u Krista ne smije se zatvarati sama u sebe i živjeti samo sebi. Uvijek mora gajiti misionarski žar te pomagati ljudima izvan svoje zajednice. Dekret nadalje govori o zajedništvu svećenika s biskupom; iako svećenici imaju razna poslanja: od pastoralnoga i znanstvenoga rada, poučavanja i tako dalje, svi oni moraju biti suradnici i zajedno raditi na izgrađivanju Crkve. Prezbiteri trebaju ostvarivati suradnju s vjernicima

laicima koji im mogu biti od velike važnosti u uspješnu izvršavanju njihova poslanja.

3. 4. Život prezbitera

Dekretom *Presbyterorum ordinis* svećenici su pozvani da se neprestano trude živjeti svetim životom, svakodnevno rastući u krjeposti-ma te biti nasljedovatelji savršenstva onoga kojega predstavljaju.¹¹ Prezbiteri moraju rasti u svetosti jer oni djeluju na mjestu osobe Krista te su obdareni posebnom milošću. Svetost se postiže izvršavanjem svih dužnosti: molitvom, čitanjem Božje riječi koja mora odjeknuti u srcima i potaknuti na djelovanje prvenstveno na propovijedanje i poučavanje. Preporučuje se da prezbiteri svakodnevno služe svete mise u kojima ispunjavaju svoj glavni zadatak prikazujući žrtvu koja je djelo našega otkupljenja.

Mnoge obveze koje prezbiteri moraju izvršavati i zahtjevnost službe mogu uzrokovati rastrganost i izgubljenost u mnoštvu obveza i stvari koje je potrebno učiniti, stoga svećenici moraju posebnu pažnju posvetiti zadatku da uravnoteže svoj vanjski i nutarnji život. Ravnotežu i sređivanje svojega života moraju učiniti po uzoru na Kristov život koji je u svemu vršio volju svojega Oca. Koncilski oci u Dekretu poseban naglasak stavljaju na celibat kao izraz ljubavi koji se održava poradi kraljevstva nebeskoga. Celibat svećenici žive kako bi imali nepodijeljeno srce te kako bi mogli slobodnije služiti i privoditi Crkvu njezinu Zaručniku. Živeći celibat svećenici postaju znakom budućega svijeta gdje se djeca Božja neće ni udavati ni ženiti.

Svećenici su također dužni živjeti skromno ne pristajući da ih zaokupljaju zemaljska dobra. Svojim se materijalnim statusom svećenici, kako navodi Dekret, ne smiju uzdići ni iznad koga. Svećenik mora biti pristupačan svima i ne smije se nikome učiniti nepristupačnim.

3. 5. Zaključak i poticaj

Sveti sabor zaključuje Dekret navodeći kako su svjesni teškoća s kojim se susreću svećenici, ali i sav narod u svijetu u kojemu se naglo mijenjaju vrijednosti. U modernome se društvu čovjek osjeća nesigurno i tjeskobno. Saborški oci u Dekretu navode kako je svećeništvo radost te se stoga ne treba bojati poslanja jer je Gospodin, koji nas ljubi neizmjernom ljubavlju i koji je sam Ljubav, u svakom poslanju s nama, točnije uz nas i u nama. Nitko ne smije s uma smetnuti snagu zajedništva kako onoga s braćom svećenicima i vjernicima, tako i onoga s Bogom. Pojedinač se ne smije bojati djelovati u ostvarivanju Božjega plana spasenja, već mora uvijek biti svjestan da svi prezbiteri surađuju. Prezbiteri moraju imati čvrstu vjeru i veliko pouzdanje u Boga poput praoca Abrahama koji je poslušao Boga i krenuo u nepoznato. Prezbiteri su kao sijači sjemena koji ne mogu utjecati na njegov rast, već uvijek moraju biti svjesni i čvrsti u vjeri da sve sjeme Božje riječi koje su posijali naviještajući evanđelje raste i daje plod pod vodstvom Duha Svetoga. „Spavao on ili ustajao, noću i danju, sjeme klije i raste, a da on to ni ne opaža“ (Mk 4,27).

¹¹ Usp. PO br. 12.

4. Idite po svem svijetu propovijedajte evanđelje

„Idite po svem svijetu propovijedajte evanđelje“ (Mk 16,15). Zapovijed je to Isusa Krista koji je izgovara nakon uskrsnuća. Evanđelje koje je Božja riječ treba biti naviješteno svim ljudima. Dekret *Presbyterorum ordinis* poseban naglasak na važnost Božje riječi stavlja na početku drugoga poglavlja. Propovijedanjem evanđelja, to jest navještajem, okuplja se Božji narod. Navještajem evanđelja donosi se radosna vijest svim ljudima koji po živoj Božjoj riječi rastu u vjeri ili će slušanjem Božje riječi početi vjerovati jer nitko tko ne uzvjeruje, ne može se spasiti. „Spasonosnom se riječju, naime, pobuđuje vjera u srcu onih koji ne vjeruju, a hrani se u srcu onih koji vjeruju.“¹² Svećenici stoga moraju propovijedati i navješćivati svima Božju riječ jer je to dio njihove svećeničke egzistencije. Svećenik više nije viđen samo kao celebrant euharistije i djelitelj sakramenata već i kao evangelizator jer se evangelizacijom „saziva i sabire Božji narod da svi njegovi članovi, posvećeni Duhom Svetim, prikažu same sebe kao žrtvu živu, svetu, Bogu ugodnu (Rim 12,1)“.¹³ Evanđeljem je potrebno potaknuti ljude da nasljeđuju i žive nauk sadržan u njemu. Evangelizacija je neodvojiva od euharistije. Posebno mjesto riječ Božja ima u svetoj misi. U euharistiji ljudi trebaju biti osnaženi i potaknuti da ono što im govori Bog kroz svećenikov navještaj nasljeđuju i žive s osobitim žarom i zauzetošću.

¹² PO 4,1.

¹³ Tomislav J. Šagi-Bunić, *Vrijeme suodgovornosti*, KS, Zagreb, 1982. str. 245.

Zaključak

Dekret o službi i životu prezbitera *Presbyterorum ordinis* dokument je Drugoga vatikanskog sabora koji dublje teološki promišlja prezbiterat kao dar Božji. Dekret uvodi novost i drukčije viđenje prezbiterata nego što je ono bilo da tada. Dekretom se naglašavaju mnoge komponente koje su do tada bile zanemarene, kao što je važnost Božje riječi u životu prezbitera. Svećenik je osoba pozvana od Boga koji je primio nezasluženi dar svetoga reda te primio poslanje da ide po svem svijetu propovijedati evanđelje, to jest Božju riječ, mudrost i nauk. U svećeničkome životu Božja riječ treba zauzimati posebno, prvo i važno mjesto i biti izvor iz kojega će se crpiti snaga i poticaji za djelovanje i svjedočenje Isusa Krista kako bi se svim ljudima posvjedočila radost vjere.

U Godini vjere pozvani smo na učvršćivanje i još dublje upoznavanje svoje vjere, a posebno mjesto u ostvarivanju toga cilja zasigurno imaju i prezbiteri koji trebaju svojim svjedočenjem i propovijedanjem te predanim pastoralnim radom pomoći vjernicima na putu učvršćivanja vjere.

■ ■ ■ Literatura

- 1) DRUGI VATIKANSKI KONCIL, *Presbyterorum ordinis, dekret o službi i životu prezbitera* (7. XII. 1965.), u: *Dokumenti*, Zagreb, 2008.
- 2) Tomislav ŠAGI-BUNIĆ, *Ali drugog puta nema. Uvod u misao Drugog vatikanskog koncila, Kršćanska sadašnjost*, Zagreb, 1969, 147–150.
- 3) Tomislav ŠAGI-BUNIĆ, *Vrijeme suodgovornosti, Kršćanska sadašnjost*, Zagreb, 1982, 231–277.